

Крук С. Л. Гуманно-особистісна освіта і її відмінності від інших особистісно-орієнтованих моделей освіти / С. Л. Крук, В. К. Гаврилькевич // Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців : тези доповідей ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції, (Хмельницький, 22 квітня 2021) / [ред. колегія: Є. М. Потапчук (голов. ред.), В. К. Гаврилькевич, Л. О. Подкоритова] ; М-во освіти і науки України, Хмельницький нац. ун-т, Каф. психол. та педагог. [та ін.]. – Хмельницький : Кафедра психології та педагогіки ХНУ, 2021. – С. 44-45.

Крук С. Л., Гаврилькевич В. К.

Хмельницький національний університет

ГУМАННО-ОСОБИСТІСНА ОСВІТА І ЇЇ ВІДМІННОСТІ ВІД ІНШХ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНИХ МОДЕЛЕЙ ОСВІТИ

Гуманно-особистісна освіта передбачає таку організацію освітнього середовища, яка сприяє гармонійному розвитку особистості тих, хто здобуває освіту. Тобто, ця освіта орієнтована не стільки на засвоєння знань і розвиток ерудованості та інтелектуальних здатностей учнів, скільки на цілісний розвиток їхньої особистості. Тому ця освіта є орієнтованою на особистість учнів або особистісно-орієнтованою (в літературі зустрічаються ще такі варіанти, як: особистісно орієнтована, особистісно-зорієнтована).

Мета нашої статті – розкрити змістовну неоднозначність поняття «особистісно-орієнтована освіта» та показати суттєву відмінність гуманно-особистісної освіти від інших особистісно-орієнтованих моделей освіти.

Особистісно-орієнтована освіта може будуватися на різних світоглядних, а відповідно і різних методологічних засадах. Залежно від того, на якій світоглядній платформі освіта базується, вона матиме різний характер і різні наслідки.

Так, наприклад, особистісно-орієнтована освіта може базуватись на основі світогляду вузько-матеріалістичного, прагматичного і споживацького, основними принципами якого є: «Психіка – це функція головного мозку», «Живемо на Землі тільки один раз!», «Зі смертю все закінчується!», «Бери від життя все!».

Результатом такої особистісно-орієнтованої освіти буде формування самостійної «успішної особистості», яка вміє вправно задовольняти свої особисті потреби, ставити перед собою цілі, які відповідають її особистим потребам, і вправно їх досягати, долаючи перешкоди на цьому шляху. Така «успішна особистість», світогляд якої обмежений площиною матеріальних цінностей і горизонтом особистого блага, завдяки власній вольовій активності, користуючись здобутими знаннями, дійсно зможе брати і використовувати всілякі можливості для накопичення земних благ, підвищення свого соціального статусу і збільшення своїх матеріальних статків. Вміючи задовольняти свої власні потреби, така особистість буде самостійною і незалежною від інших, але чи буде вона враховувати інтереси і потреби інших людей, які одночасно з нею живуть на Землі або будуть жити після неї? В сучасному світі можна бачити багато прикладів «успішних людей», у яких їхня особистість і їхнє особисте соціальне і матеріальне благо заважає їм бачити життєві потреби та інтереси інших людей.

Брати до уваги інтереси і потреби інших людей можливо, якщо спочатку навчитися їх бачити і розуміти. Щоб побачити і зрозуміти інтереси і потреби інших людей, треба відсторонитися від своєї особистості. Щоб враховувати інтереси і потреби інших людей у своїй діяльності, треба вміти узгоджувати свої особисті потреби і інтереси із потребами і інтересами інших, треба вміти не тільки брати, але й вміти давати. Така особистісна життєва позиція може реалізуватися, якщо в системі потреб особистості будуть врівноважені потреби брати і давати, якщо в системі життєвих цінностей особистості будуть представлені не тільки цінності особистого блага, а й цінності загального блага, яке вміщує в собі особисте благо кожної живої істоти, в тому числі й благо самої людини, яка прагне до загального блага.

Для того, щоб у людини виникли потреби давати, щоб у її системі цінностей закріпилися цінності загального блага, має спочатку відбутися усвідомлення

взаємопов'язаності і нероздільної єдності всіх живих істот, які є у світі, як частинок єдиної цілісної природної системи. Таке усвідомлення є можливим за умови розширення уявлень про матерію і про власне єство. Тобто для цього необхідний більш широкий світогляд і більш глибоке розуміння самого себе і сенсу свого життя. Прикладом тут є світогляд, який охоплює і матеріальний, і духовний вимір світу і життя.

Згідно такого духовно-матеріалістичного світогляду, люди і всі живі істоти у світі нероздільно пов'язані між собою на духовному рівні як поєднані судини. Тому й піклування про загальне благо є піклуванням і про особисте благо. Такий світогляд охоплює і духовний, і матеріальний аспекти природи й життя людини та базується на принципах *духовного гуманізму*, а людина, яка прагне пізнати вище духовне начало свого буття, називається *гуманною*. Людина, яка дбає про загальне благо і своїми думками, словами і діями породжує загальне благо, називається *благородною*. Педагогіка, спрямована на виховання гуманних і благородних людей, називається *гуманною педагогікою*. Основні положення духовно-матеріалістичного уявлення про людину та принципи і суть духовного гуманізму викладені в «Маніфесті гуманної педагогіки», прийнятому і проголошеному 17 липня 2011 року в Бушеті (Телавський район, Грузія) на Першій Бушетинській зустрічі діячів Міжнародного Руху Гуманної Педагогіки (українською мовою Маніфест представлений на сайті Всеукраїнського громадського об'єднання «Всеукраїнська культурно-освітня асоціація Гуманної Педагогіки»: http://gumanpedagog.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=127&Itemid=57&lang=uk).

Отже, у назві «гуманно-особистісна освіта» наголошується, що це є особистісно-орієнтована освіта на засадах гуманної педагогіки (на принципах духовного гуманізму). Вона спрямована на те, щоб допомогти здобувачам освіти розкрити свій духовний особистісний потенціал і стати самостійними зрілими особистостями, які живуть цінностями загального блага, тобто стати гуманними і благородними людьми.